

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE UKRAYNA ARASINDA
HUKUKİ KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA VE İŞBİRLİĞİ
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

(Resmî Gazete ile yayımı: 12.7.2003 Sayı: 25166)

Kanun No
4920

Kabul Tarihi
9.7.2003

MADDE 1. - 23 Kasım 2000 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna Arasında Hukukî Konularda Adli Yardımlaşma ve İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE UKRAYNA
ARASINDA HUKUKİ KONULARDA
ADLİ YARDIMLAŞMA VE İŞBİRLİĞİ
ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti ve Ukrayna (bundan böyle "Âkit Taraflar" olarak anılacaklardır), İki ülke arasında dostluk bağlarını pekiştirmek ve hukukî konularda karşılıklı adli yardımlaşmayı, ulusal egemenlik, haklarda eşitlik ve içişlerine karışmama ilkelerine dayanarak yerine getirmek arzusu ile,

Hukukî konularda bir adli yardımlaşma ve işbirliği anlaşması akdedilmesine karar vermişler ve bu amaçla aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

KISIM I
GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Adli Koruma

1. Âkit Tarafların vatandaşları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Taraf vatandaşları ile aynı şart ve usullerle hak ve menfaatlerinin yasal korunması hakkına sahip olacaklardır.

2. Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde hukukî konularda hak ve menfaatlerinin takibi ve korunmasında mahkemelere ve diğer yetkili makamlara, bu Âkit Tarafın vatandaşlarının tâbi olduğu aynı şart ve usullerle serbestçe müracaat hakkına sahip olacaklardır.

3. Âkit Tarafların birinin ülkesinde yönetim merkezi olan ve bu Âkit Tarafın mevzuatına uygun olarak kurulmuş tüzel kişiler, işbu Anlaşmanın hükümlerinden yararlanma hakkına sahip olacaklardır.

Madde 2

Merkezî Makam

1. Âkit Taraflar, işbu Anlaşmaya uygun olarak adli yardım taleplerini yerine getirmek üzere Merkezî Makamlar tayin edeceklerdir.

2. Türkiye Cumhuriyeti tarafından Merkezî Makam Adalet Bakanlığı, Ukrayna tarafından Merkezî Makam Adalet Bakanlığı olarak belirlenmiştir.

3. Âkit Tarafların yetkili makamları, işbu Anlaşmanın uygulanmasında, Merkezî Makamlar aracılığı ile iletişim kuracaklardır.

Madde 3

Lisan

Adli yardım talepleri ve ekleri, talepte bulunan Âkit Taraf dilinde düzenlenecek ve bunlara diğer Âkit Tarafın dilinde veya İngilizce olarak yapılmış onaylı tercümeleri eklenecektir.

Madde 4**Bilgi Teatisi**

Âkit Tarafların Adalet Bakanlıkları, talep vukuunda, işbu Anlaşmaya konu teşkil eden hukukî sorunlara ilişkin olarak ülkelerindeki mevzuat ve uygulamalar hakkında birbirlerine karşılıklı olarak bilgi vereceklerdir.

KISIM II**ADLÎ YARDIMLAŞMA****BÖLÜM I****HUKUKÎ KONULA RDA ADLÎ YARDIMLAŞ MA****Madde 5****Adli Yardımlaşmanın Kapsamı**

Adli yardımlaşma, yardım istenilen Tarafın mevzuatına aykırı olmadıkça, Âkit Tarafların mevzuatlarında öngörülen, özellikle tarafların, şahitlerin ve bilirkişilerin dinlenmesi, inceleme, keşif, adli tıp incelemesi, belgelerin ibrazı ve iletilmesi ve diğer dava işlemlerini kapsar.

Madde 6**Talebin İçeriği**

1. Bir adli yardım talebi şu hususları ihtiva edecektir:

- a) Talepte bulunan ve bulunulan makamların adları,
- b) Delil talep edilen davamın niteliği ve buna ilişkin verilmesi gerekli bütün bilgiler,
- c) Tarafların isimleri, sürekli adresleri (ikametgâh veya mesken), tâbiyetleri, meslekleri ve varsa temsilcileri,
- d) Talebin konusu ve yerine getirilmesi için gerekli bilgiler.

2. Adli yardım talebi ve buna ekli belgeler, imzalanacak ve talep eden makamın resmî mührünü taşıyacaktır.

3. Talepte bulunulan makamca alınan belgenin bu maddenin 1 inci fıkrasına göre düzenlenmemiş olması halinde, talepte bulunulan makam, duruma göre, ya talepte bulunan makamdaki eksik belgelerin tamamlanmasını ister ya da mevcut belgeleri, tamamlanması için derhal talepte bulunan makama iade eder.

Madde 7

Yerine Getirme Usulü

1. Talepte bulunulan makam, talebin yerine getirilmesi usul ve yöntemleri bakımından kendi devletinin mevzuat hükümlerini uygular. Bununla birlikte, talep eden makamin isteği üzerine, talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuatına aykırı olmamak şartıyla talep eden Âkit Tarafın mevzuatında öngörülen usul hükümlerini uygulayabilir.
2. Talepte bulunulan Âkit Tarafın makamı adli talebin yerine getirilmesinde yetkili değilse, söz konusu talebi, talepte bulunulan Âkit Tarafın Merkezî Makamına gönderir ve bu Merkezî Makam, talebi, yetkili makamına iletir.

Talep, Merkezî Makamlar aracılığı ile iletilmemiş ise, talebin gönderildiği makam, işbu talebi, kendi Merkezî Makamına iletir. Bu makam gecikmeksizin talebi, talep eden Taraf Merkezî Makamına iade eder ve talebin yerine getirilmediğini sebepleri ile bildirir.

3. Talepte bulunulan Âkit Tarafın Merkezî Makamı, adli yardım talebinin yerine getirildiğini gösterir belgeleri, talep eden Âkit Tarafın Merkezî Makamına iletir. Talebin tamamen veya kısmen yerine getirilmemesi durumunda da, sebepleri derhal aynı kanaldan talep eden makama bildirecektir.

Madde 8

Belgelerin Tebliği

1. Bir tebligat talebinde muhatabın tam adresi ve tebliğ edilecek belgeler belirtilecektir.
2. Belgeler tebligat talebinde bildirilen adrese tebliğ edilemediği takdirde, talepte bulunulan makam muhatabın doğru adresinin tespiti için lüzumlu tedbirleri alacaktır. Doğru adresin tespit edilmesinin imkânsızlığı halinde, talepte bulunulan Âkit Taraf, talepte bulunan Âkit Tarafa bilgi verir ve belgeleri bu Tarafa iade eder.

3. Talep alındısı, talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuat gereklerine uygun olarak düzenlenir.

Tebliğat alındısında, tebliğ edilen kişinin ismi ile birlikte tebliğ tarihi ve yeri belirtilecektir.

Madde 9**Tebliğ Masrafı**

Her Âkit Taraf kendi topraklarında adli yardım talebinin yerine getirilmesi sebebiyle yapılan bütün masrafları üstlenecek ve bu masrafların ödenmesini talep etmeyecektir.

Madde 10**Adli Yardım Talebinin Reddi**

Bir adli yardım talebinin yerine getirilmesi, talepte bulunulan Âkit tarafın egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine aykırı görülürse, reddedilir. Bununla birlikte red gerekçesi diğer Âkit Tarafa yazılı olarak bildirilecektir.

Madde 11**Ülke Dışından Tanık ve Bilirkişi Celbi**

1. Âkit Taraplardan birinin mahkemesinde görülmekte olan bir dava sırasında, diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden bir tanık veya bilirkişinin bizzat bulunması gerekli addediliyorsa, ilgili kişinin çağrısı ile ilgili bir talep diğer Âkit Tarafın Merkezi Makamına iletilir.

2. Çağrı belgeleri davet edilen şahsın, davate icabet etmemesi halinde cezaî yaptırımlar ihtiva etmeyecektir.

3. Bir Âkit Tarafın vatandaşı olup, diğer Âkit Tarafın mahkemesince tanık veya bilirkişi olarak davada hazır bulunmak üzere çağrılan bir kimse, bu Âkit Tarafın ülkesine girişinden önce işlemiş olduğu suçtan veya herhangi bir fiilinden dolayı hakkında kovuşturma yapılamaz, tutuklanamaz veya diğer herhangi bir şekilde şahsî hürriyetinden mahrum bırakılamaz.

4. Bir tanık veya bilirkişi, daveti yapan mahkeme tarafından hazır bulunmasının gerekli olmadığı hususu kendisine bildirildiği tarihi takip eden 15 gün içinde talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesini terketmediği takdirde işbu dokunulmazlık sonra erer. Tanık veya bilirkişinin kendi elinde olmayan sebeplerle talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesini terk etmediği zaman süreci, öngörülen sürenin kapsamı dışındadır.

5. Talepte bulunan mahkeme, davet edilen tanık veya bilirkişiyi, talepte bulunan Âkit Tarafın mevzuatında öngörülen şartlar dairesinde yol ve ikâmet giderleriyle, bilirkişilik ücretinin ödeneceği hususunda haberdar edecektir. Bu kişilerin talebi üzerine, yol ve ikâmet masraflarının karşılanması için sözü edilen mahkemece bir avans ödenecektir.

BÖLÜM II
BELGELER
Madde 12

Ahvali Şahsiyeye İlişkin Belgeler ile Diğer Belgeler

Âkit Taraflardan birinin mahkemeleri veya diğer yetkili makamlarının talebi üzerine, diğer Âkit Taraf, talepte bulunan Âkit Tarafın vatandaşlarının şahsî hallerine ilişkin belgelerin, şahsî işleri ve menfaatleri ile ilgili diğer belgelerin tasdikli suretlerini tercümesiz ve ücretsiz gönderecektir.

Madde 13

Belgelerin Geçerliliği

1. Âkit Tarafların birinin ülkesinde, yetkili makamlar tarafından tanzim edilmiş, verilmiş veya onaylanmış ve resmî mühür taşıyan belgeler ile bunların onaylı örnekleri diğer Âkit Tarafın ülkesinde tasdik işlemine tâbi tutulmayacaktır.

2. Bir Âkit Tarafın resmî makamlarınca düzenlenen belgeler, diğer Âkit Tarafın ülkesinde aynı ispat gücüne sahip olacaktır.

BÖLÜM III

YARGILAMA MASRAFLARI VE TEMİNAT (JUDICATUM SOLVI)

Madde 14

Teminattan Muafiyet

(Judicatum Solvi)

1. Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Tarafın adli makamları önünde davalara, davacı veya müdahil olarak katıldığında, yabancı olmaları veya bu Âkit Taraf ülkesinde ikametgâh veya meskenleri bulunmaması sebebiyle ne isim altında olursa olsun herhangi bir teminat akçesi istenmeyecektir.

2. İşbu maddenin 1 inci fıkrasındaki hükümler tüzel kişilere de uygulanır.

Madde 15

Adli Masraflardan Muafiyet

1. Her bir Âkit Tarafın vatandaşları diğer Âkit Tarafın mahkemeleri önünde, bu Tarafın vatandaşlarıyla aynı şart ve ölçüde yargılama harç ve masraflarından muaf olmaktan ve ücretsiz adli müzaheretten faydalanırlar.

2. Söz konusu adli yardım ve adli müzaheret, icra işlemleri de dahil olmak üzere davanın tüm işlemlerine uygulanır.

Madde 16**Adli Müzaheretle İlgili Belgelerin Verilmesi**

1. 15 inci maddenin hükümlerinden faydalanmak için başvuruda bulunanın şahsî, ailevi ve malvarlığı durumuna mütedair belge, müracaat edenin ikametgâhı veya meskeninin bulunduğu Âkit Tarafın yetkili makamı tarafından verilir.

2. Şayet müracaat edenin her iki Âkit Taraf ülkesinde ikametgâhı veya meskeni mevcut değilse, kendi ülkesinin diplomatik misyon veya konsolosluğu söz konusu belgeyi verebilir.

3. Yargılama harç ve masraflarından muafiyet talebini karara bağlayacak olan adli makam, işbu Anlaşmanın 2 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında öngörülen yöntemi izleyerek, bu belgeyi vermiş olan makamdan tamamlayıcı bilgiler talep edebilir.

BÖLÜM IV**KANUNLAR İHTİLÂFI****Madde 17****Mahkemelerin Yetkisi**

1. İşbu Anlaşmada aksi öngörülmedikçe, hukukî davaları görmeye, davalının ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın mahkemeleri, yetkili olacaktır. Tüzel kişilerle ilgili davalarda, idare Merkezî temsilciliğinin yahut davalının en yakın irtibat halinde bulunduğu Âkit Tarafın mahkemeleri yetkili olacaktır.

2. Taraflar anlaşmış ise, bir Âkit Tarafın mahkemesi veya mahkemeleri muayyen bir hukukî ilişkiden doğan veya ileride doğabilecek uyuşmazlıkları görmeye yetkili olacaktır. Davalı, davanın esasına girmeden önce yetki itirazında bulunursa söz konusu Âkit Taraf mahkemesi münhasır yetkili olmadıkça yargılamayı durduracaktır.

3. Her iki Âkit Tarafın bu Anlaşmaya göre yetkili kılınan mahkemelerinde, uyuşmazlıkla ilgili dava görülürken, aynı taraflar arasında, aynı konuda ve aynı hukukî sebebe dayalı olarak yeni bir davanın açılması halinde, daha sonraki mahkeme yargılamayı durdurur.

Madde 18**Hukukî Hak ve Fiil Ehliyeti**

1. Gerçek kişilerin hukukî hak ve fiil ehliyeti vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukukuna göre belirlenecektir.

2. Tüzel kişilerin hukukî ehliyeti, statülerine göre idare merkezinin bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır.

Madde 19

Ehliyetin Kısıtlanması veya Şahsın Ehliyetsizliğinin Tespiti

1. Bir kimsenin ehliyetinin kısıtlanması veya ehliyetsizliğinin belirlenmesinde, vatandaşı olduğu Âkit Tarafın mahkemeleri yetkili olacak ve bu Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Zorunlu hallerde, Âkit Taraflardan birinin mahkemesi, kendi ülkesinde yaşayan veya meskeni bulunan ve ehliyetinin kısıtlanması veya ehliyetsizliği söz konusu olan diğer Âkit Tarafın bir vatandaşı hakkında, şahsını veya mal varlığını korumak üzere kendiliğinden tedbir alabilir. İşbu tedbirlerle ilgili olarak verilen kararlar, sözü edilen Âkit Tarafın Merkezî Makamına gönderilir.

3. Bu maddenin 1 ve 2 nci fıkralarının hükümleri bir kimsenin ehliyetinin kısıtlanmasının sona ermesi yahut şahsın ehliyetinin yeniden ihdası hallerinde de uygulanacaktır.

Madde 20

Gaiplik, Ölmüş Sayılma ve Ölüm Olayının Tespiti

1. Ölmüş sayılma, gaiplik ve ölüm olayının tespiti konularında, şahsın mevcut en son bilgilere göre hayatta olduğu anda vatandaşı bulunduğu Âkit Tarafın mahkemeleri yetkili olacaktır.

2. Âkit Taraflardan birinin mahkemesi, diğer Âkit Tarafın bir vatandaşının;

a) Gaipliğine, ölmüş olduğuna veya ölüm olayının tespitine karar verilmesi öngörülen kimsenin mal varlığının bulunduğu Âkit Tarafın mahkemelerinin, bu mal varlığı ile ilgili olarak, bir karar vermesi gerekmekte ise, mülkiyet veya miras haklarına sahip olan eşin talebi üzerine,

b) Gaipliğine, ölmüş olduğuna veya ölüm olayının tespitine karar verilmesi öngörülen kimsenin karısının/kocasının başvurusu esnasında ülkesinde ikamet ettiği Âkit Tarafın mahkemelerinin bir karar vermesi gerekmekte ise, talebi üzerine,

Ölmüş sayılmasına, gaipliğine veya ölüm olayının tespitine karar verebilir.

3. Ölmüş sayılma, gaiplik ve ölüm olayının tespiti, şahsın mevcut en son bilgilere göre hayatta olduğu anda vatandaşı bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

4. Bu maddenin 2 nci fıkrasına göre, bir Âkit Tarafın mahkemesince verilen kararın yasal sonuçları, münhasıran kendi ülke sınırları içinde geçerli olacaktır.

Madde 21

Evlenme

1. Evlenme şartlarına, taraflardan her birinin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır. Bunun yanı sıra ülkesinde evlenmenin tescil edildiği, Âkit Tarafın mevzuatında öngörülen evlenme engellerine ilişkin şartların da yerine getirilmesi gerekmektedir.

2. Evlenmenin şekli, evliliğin yapıldığı Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır.

Madde 22

Eşlerin Şahsî ve Malî Hakları

1. Her ikisi de aynı vatandaşlıkta olan eşlerin kanunî kişisel ve malî ilişkileri, vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukukuna tâbidir. Eşlerden her birinin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olması halinde, kanunî kişisel ve malî ilişkilerine, tarafların müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Eşlerden birinin bir Âkit Taraf ülkesinde, öteki eşin diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmesi durumunda, her ikisi de aynı vatandaşlıkta ise kişisel ve malî ilişkilerine, vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

3. Eşlerden her birinin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ve bunlardan birinin bir Âkit Taraf ülkesinde, diğerinin, diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmesi hallerinde kişisel ve malî ilişkilerine tarafların en son müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

4. Bu maddenin 3 üncü fıkrasında gösterilen kimselerin, Âkit Tarafların ülkesinde müşterek ikametgâhlarının olmaması halinde, davanın mahkemesinde görüldüğü Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

Madde 23

Boşanma ve Evliliğin Feshi

1. Her ikisi de aynı vatandaşlıkta olan eşlerin boşanma ve ayrılık davalarında, başvuru tarihinde vatandaşı oldukları Âkit Tarafın makamları yetkili olacak ve bu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır. Boşanma ve ayrılık davalarında, eşlerin her ikisinin aynı vatandaşlıkta olup, müşterek ikametgâhlarının diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunması durumunda bu Âkit Tarafın makamları davayı görmeye yetkili olacak ve bu Tarafın hukuku uygulanacaktır. Eşlerden her birinin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olduğu boşanma ve ayrılık davalarına da, müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Boşanma ve ayrılık hakkında başvurunun yapıldığı tarihte eşlerden her biri Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ve bunlardan birinin ikametgâhı bir Âkit Taraf ülkesinde, diğerinin ikametgâhı diğer Âkit Taraf ülkesinde ise, her iki Âkit Tarafın makamları davayı görmeye yetkili olacaktır. Böyle bir durumda, işbu yetkili makamlar kendi devletlerinin hukukunu uygulayacaktır.

3. Evlenmenin feshi hallerinde, bu Anlaşmanın 21 inci maddesine uygun olarak, ülkesinde evlenme akdinin yapıldığı Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır. Bu takdirde mahkemelerin yetkisi, bu maddenin 1 ve 2 nci fıkralarına göre belirlenecektir.

Madde 24

Ana, Baba ve Çocuk Hakları

1. Aynı vatandaşlıkta olan ana baba ve çocukların hakları ile birlikte ana, babalık ilişkisinin kurulması ve çocuğun nesebinin reddine ilişkin hususlar, vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır. Eşlerden birinin, bir Âkit Tarafın vatandaşı, diğer eşin, diğer Âkit Tarafın vatandaşı olması halinde, yukarıda bahsedilen durumlarda, söz konusu kişilerin müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Ana ve babanın ikametgâhı bir Âkit Tarafın ülkesinde ve çocuğun ikametgâhı diğer Âkit Tarafın ülkesinde bulunmakta ise, aralarındaki hukukî ilişkiler, ana babanın millî hukukuna tâbi olacaktır.

3. Ana ve babası evli olmayan çocuğun nesebi, uyumsuzluk mevcut olmadığı takdirde, tarafların millî hukukuna göre belirlenecektir.

4. Bu maddenin 1 ilâ 3 üncü fıkralarında belirtilen konularla ilgili kararın verilmesinde, mevzuatının uygulandığı, Âkit Tarafın makamları yetkili olacaktır. Her iki Âkit Tarafın mevzuatının uygulanmasının mümkün olduğu halde, çocuğun ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın makamları yetkili olacaktır.

5. Davacı ve davalı Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet etmekte ise, aynı Âkit Tarafın makamları, bu maddenin 1 ilâ 3 üncü fıkralarının uygulanmasında ayrıca yetkili olacaktır.

Madde 25

Evlât Edinme

1. Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olan ve diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden çocuğun evlât edinilmesinde, çocuk ve evlât edinenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafların hukuku uygulanır.

2. Evlât edinmeye, evlât edinilenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın mevzuatı öngörmekte ise, evlât edinilen ile birlikte kanunî temsilcisinin rızası ve yetkili devlet organının izni şartı aranır.

3. Bir çocuğun eşler tarafından birlikte evlât edinilmesinde, bunlardan biri bir Âkit Tarafın vatandaşı, diğeri diğer Âkit Tarafın vatandaşı olduğu takdirde, Âkit Tarafların her ikisinin mevzuatında öngörülen şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.

4. Bu maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarının hükümleri, aynı zamanda, evlât edinme ilişkisinin sona erdirilmesi ve geçersiz kabul edilmesi hakkında da uygulanır.

5. Evlât edinme, evlât edinme ilişkisinin sona erdirilmesi veya geçersiz kabul edilmesi hallerinde, evlât edinilenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın makamları yetkili olacaktır. Evlât edinilen Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olup, aynı zamanda evlât edinmenin de ikametgâhının bulunduğu diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmekte ise, bu Âkit Tarafın makamları da ayrıca yetkili olacaktır.

Madde 26

Vesayet ve Kayımlık

1. Âkit Tarafların vatandaşlarına vasi veya kayyım tayin edilmesinde, işbu Anlaşmada aksi öngörülmedikçe, vasi veya kayyım tayini gerekli görülen kimsenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın kayımlık ve vesayet organları yetkili olacaktır. Bu ahvalde, söz konusu Âkit Tarafın hukuku uygulanır. İkametgâhı, meskeni veya mal varlığı diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunan vatandaşlarına, kayyım ve vasi tayin edilmesi hallerinde, bu Âkit Tarafın vesayet ve kayımlık organları da ayrıca yetkili olacaktır.

2. Kendisine vasi veya kayyım tayin edilen kimse ile kayyım veya vasi arasındaki kanunî ilişkiler, yetkili vesayet ve kayımlık organlarınca, vasi veya kayyımı tayin etmiş olan Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

3. İkametgâhı, meskeni veya mal varlığı diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunan kendisine kayyım veya vasi tayin edilmiş kimsenin yararına olarak, kayımlık ve vesayetle ilgili tedbir alınması ihtiyacı doğmuş ise, aynı Âkit tarafın bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen yetkili vesayet ve kayımlık organları, Adalet Bakanlığı aracılığı ile diğer Âkit Tarafı derhal durumdan haberdar edecektir.

4. Zorunlu hâllerde yukarıda sözü edilen Âkit Tarafın yetkili vesayet ve kayımlık organları kendiliğinden gerekli tedbirleri alabilir. Bununla beraber, Adalet Bakanlığı aracılığı ile diğer Âkit Tarafın bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen makamlarına söz konusu tedbirler hakkında gecikmeksizin bilgi verir. Alınmış bulunan tedbirler, yetkili makam tarafından yerlerine yenileri konuluncaya kadar geçerli kalır.

5. Bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen makamlar, kendisine vasi veya kayyım tayin edilen kimsenin ikametgâhı, meskeni veya mal varlığının diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunması halinde vesayet ve kayımlık yetkisini, bu Âkit Tarafın yetkili makamlarına bırakabilir. Şu şartla ki; bu yetkilendirme, talepte bulunulan makamların vesayet ve kayımlık işlerini üstlenmeyi kabul etmeleri ve bunu söz konusu talepte bulunan yetkili makamlara bildirmeleri hâlinde geçerli olacaktır.

6. Bu maddenin 5 inci fıkrası uyarınca vesayet ve kayımlık yetkisini devralmış bulunan makamlar, kayımlık ve vesayet işlerini kendi devletinin mevzuatı çerçevesinde yerine getirecektir. Bununla birlikte, bu yetkili makamlar, vesayet altında bulunan veya kendisine kayyım tayin edilmiş kimsenin şahsî hallerine ilişkin konularda karar ihdas etmeyecektir.

Madde 27

Mülkiyet Hakları

1. Mülkiyet ve aynı haklar, malların ülkesinde bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

2. Devlet siciline kaydı gereken ulaşım araçları üzerindeki mülkiyet haklarına, yetkili makamlarınca ulaşım araçlarının ülkesinde sicile kaydedildiği Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

3. Taşınır mallar üzerindeki mülkiyet veya diğer aynı hakların kazanılması ve sona erdirilmesine, bu hakkın doğumu veya sona ermesine neden oluşturan bir işlemin yapıldığı ya da hakkın kaybedildiği anda malların bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır. Bir sözleşmeye dayanan mülkiyet yahut diğer aynı hakların iktisabı ve sona erdirilmesi, taraflar başka suretle anlaşmadıkları takdirde, sözleşmenin yapıldığı yer hukukuna tâbi olacaktır.

Madde 28

Sözleşme Şekil

1. Sözleşmenin şekli, yapıldığı Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

2. Mülkiyet ve aynı haklara ilişkin sözleşmenin şekline, malların bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

Madde 29

Zararların Tazmini

1. Sözleşme ve diğer hukukî işlemler dışında doğan zararların tazminiyle ilgili borç ilişkilerine, tazminat talebine mesnet teşkil eden fiil veya olayın meydana geldiği Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

2. Şayet zarara sebebiyet veren kişi ile zarar gören Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olup da, diğer Âkit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet etmekte ise, dava başvurusunun yapıldığı mahkemece, bu kişilerin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

3. Bu maddenin 1 ve 2 nci fıkralarında belirtilen hâllerde, zararın tazmini talebine neden oluşturan fiil veya olayın vuku bulduğu Âkit Tarafın mahkemesi yetkili olacaktır. Bunun yanı sıra zarar gören, davalının ikametgâhının bulunduğu Âkit Taraf mahkemesinde de dava açabilir.

Madde 30**Miras**

1. Menkul terekeye ilişkin kanunî işlemler, miras bırakanın en son ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

2. Gayrimenkul tereke hakkında kanunî işlemlerde, gayrimenkul malın bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

3. Âkit Taraflardan her birinin vatandaşları, her iki Âkit Tarafın mevzuatında, yabancılar için getirilen kısıtlamalar ayrık tutulmak üzere, ölüm durumunda, diğer Âkit Tarafın ülkesinde miras mevzuatı uyarınca, bu tarafın vatandaşlarıyla aynı ölçüde ve aynı şartlarla, miras yolu ile mal ve diğer hakları iktisap veya satış hakkını edinebilirler.

Madde 31**Terekenin Devlete İntikali**

Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olan miras bırakanın, diğer Âkit Taraf ülkesinde mirasçuları bulunmadığı takdirde, menkul ve gayrimenkul terekesi, bu malların bulunduğu Devlete intikal eder.

Madde 32**Vasiyetnamenin Şekli**

Vasiyetnamenin şekli, vasiyetnamenin düzenlendiği tarihe göre, mirasçının vatandaşı olduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır. Bununla birlikte, vasiyetnamenin düzenlendiği Âkit Tarafın hukukunda öngörülen şekle bağlı olması şartı da aranacaktır. Bu hüküm aynı zamanda vasiyetnamenin iptali veya değiştirilmesi hakkında da uygulanır.

Madde 33**Miras Davalarında Yetki**

1. Bu maddenin 2 nci fıkrasında öngörülen durumlar hariç olmak üzere, menkul malların mirası ile ilgili işlemler, miras bırakanın son ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın yetkili makamları tarafından yerine getirilir.

2. Şayet miras bırakılan tüm menkul malların bulunduğu Âkit Taraf ülkesinde, miras bırakanın ikametgâhı yoksa, tüm mirasçıların muvafakati ile, mirasçının veya lehine vasiyet yapılan kişinin talebi üzerine, mirasla ilgili işlemler bu aynı Âkit Tarafın yetkili makamları tarafından yerine getirilir.

3. Gayrimenkul malların mirası ile ilgili işlemler bu malların bulunduğu Âkit Tarafın yetkili makamları tarafından yerine getirilir.

4. Bu maddenin hükümleri, aynı zamanda miras durumuyla ilgili uyumsuzluklar hakkında da uygulanır.

Madde 34

Terekenin Korunmasına Yönelik Tedbirler

Âkit Taraflardan her birinin yetkili makamları, diğer Âkit Tarafın bir vatandaşı tarafından kendi ülkesinde bırakılmış bulunan tereke mallarının korunması için kendi mevzuatları çerçevesinde gerekli tedbirleri uygular.

BÖLÜM V

HUKUKÎ KONULARDAKİ KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 35

Hukukî Konulara İlişkin Kararlar ile Tazminata İlişkin Cezaî Konularda Verilmiş Kararların Tanınması ve Tenfizi

1. Âkit Taraflardan her biri, diğer Âkit Taraf ülkesinde verilmiş aşağıdaki kararları, işbu Anlaşmada öngörülen hükümler altında tanıyacak ve tenfiz edecektir.

- a) Hukukî konulara ilişkin adli kararlar,
- b) Tazminata ilişkin olarak cezaî konularda verilmiş kararlar.

2. Âkit Taraflarca sadece işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra verilen kesinleşmiş adli kararlar tanınacak ve tenfiz edilecektir.

Madde 36

Kararların Tanınması ve Tenfizi Şartları

İşbu Anlaşmanın 35 inci maddesinde belirtilen kararlar, aşağıdaki şartları haiz olmaları halinde diğer Âkit Tarafın ülkesinde tanınır ve tenfiz edilir :

- a) Karar, verildiği Âkit Tarafın kanunlarına göre kesinleşmiş ve icra edilebilir olmalıdır;
- b) Kararın verildiği Âkit Tarafın kanunlarına göre, davalı taraf, usulüne uygun surette mahkemeye davet edilmiş olmalıdır,
- c) Davanın tarafları iddia ve savunma hakkından mahrum edilmemiş ve usulüne uygun olarak mahkemeye çağırılmış bulunmalı ve kendilerine iddialarını ileri sürme ve savunmaya imkânsızlıkları halinde temsil edilebilme fırsatı verilmiş olmalıdır,
- d) Kararın tanınmasının ve tenfizinin talep edildiği Âkit Tarafın ülkesinde aynı konuda ve aynı taraflar arasında, daha önceden verilip kesinleşmiş bir mahkeme kararı mevcut bulunmamalıdır.
- e) Kararın tanınmasının ve tenfizinin talep edildiği Âkit Tarafın yargı organlarında açılmış aynı taraflara, aynı sebeplere ve aynı konuya dayanan bir dava mevcut bulunmamalıdır.
- f) Karar, tanınması ve tenfizi talep edilen Âkit Tarafın kamu düzeni ve temel hukuk ilkelerine uygunluk arz etmelidir.

Madde 37

Kararların Tenfizi Taleplerinin İncelenmesi

1. Kararların tenfizi taleplerinin incelenmesinde, tenfizin talep edildiği Âkit Taraf mahkemeleri yetkili olacak ve talep, söz konusu mahkemelere doğrudan yapılacaktır.

2. Talep için gerekli görülen unsurlar, tenfizin yapılacağı Âkit Tarafın hukukuna göre belirlenecektir.

3. Tenfiz talebine aşağıdaki belgeler eklenir :

a) Kararın mahkemece tasdik edilmiş bir örneği, karar metninde bir açıklık mevcut değilse, kararın kesinleşmiş olduğunu tevsik eden bir belge ile icra kuvvetini haiz olduğuna dair bir şerh,

b) Yargulamaya katılmayan davalı veya davalı temsilcisinin en az bir defa süresi içinde ve usulüne uygun bir şekilde mahkemeye çağrıldığını tevsik eden bir belge,

c) Bu maddenin 3 üncü fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde gösterilen belgelerin onaylı tercümeleri,

4. Mahkemenin tenfiz talebinin konusu ile ilgili olarak tereddüt etmesi durumunda, kararın tenfizi için başvuruda bulunan kişiden açıklama isteyebileceği gibi aleyhine talepte bulunan borçlu hakkında da araştırma yapabilir. Ve temin edilmesi mümkün olduğu takdirde, kararı veren mahkemeden ilave belgeler isteyebilir.

Madde 38

Tanıma ve Tenfiz Usulü

1. Kararların tanınması ve tenfizine ilişkin usule, tanıma ve tenfizin talep edildiği Âkit Tarafın mevzuatı uygulanır.

2. İşbu Anlaşmanın uygulanmasında, tanıma ve tenfizin talep edildiği makam, davanın aslı ile bağlı olup, sadece bu Anlaşmada öngörülen şartların yerine getirilip getirilmediğini inceler.

Madde 39

Sulh Anlaşmaları

Bu Anlaşmanın 35 ila 38 inci maddelerindeki hükümler, mahkemeler tarafından tasdik edilmiş sulh anlaşmalarına da uygulanacaktır.

Madde 40

Para ve Eşyanın Transferi

Bu Anlaşmanın, kararların tanınması ve tenfizine ilişkin hükümleri, Âkit Tarafların adli bir icra işlemi sonucu elde edilen para ve eşyanın yabancı bir ülkeye transferi hakkında iç mevzuatına hâlel getirmez.

KISIM III
NIHAÎ HÜKÜMLER

Madde 41

Uyuşmazlıkların Çözümü

İşbu Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunlar diplomatik yoldan çözümlenecektir.

Madde 42

İşbu Anlaşma onaylanacak ve onay belgelerinin teati edilmesini müteakip 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 43

İşbu Anlaşma süresiz olarak yürürlükte kalacaktır. Bununla birlikte Âkit Taraflardan her biri, diğer Tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle her zaman Anlaşmayı feshedebilir.

Fesih, diğer Âkit Tarafın bu konudaki yazılı bildirim aldığı tarihten 6 ay sonra geçerlilik kazanacaktır.

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanıp mühürlenmiştir.

İşbu Anlaşma, Ankara'da 23 Kasım 2000 günü üç lisanda, Türkçe, Ukraynaca ve İngilizce olarak ikişer nüsha halinde düzenlenmiş olup bu metinlerin hepsi aynı derecede geçerlidir. Yorumda aykırılık halinde, İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ADINA

(İmza)

UKRAYNA

ADINA

(İmza)

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
3	27	546
11	59	7
20	103	517
21	104	24:27,83:106

I- Gerekçeli 104 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 104 ncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Dışişleri Esas Adalet Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/450